КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вченою радою
Історико-філософського факультету
протокол №7 від«17»березня 2022 р.
Голова вченої ради

_____ Олена АЛЕКСАНДРОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ БАКАЛАВРА

Галузь знань:	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність:	052 «Політологія»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)

Київ – 2022

Затверджено на засіданні кафедри політології Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка (Протокол № 5 від 2022 р.).

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт бакалавра: для студентів спеціальності 052 «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Лавриненко Г.А. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 38 с.

Укладач:

Лавриненко Ганна Андріївна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології Київського університету імені Бориса Грінченка.

©КУБГ, 2022 рік

ЗМІСТ

Вступ 4
Розділ І. Основні вимоги щодо підготовки до державної атестації 7
1.1. Загальні положення 7
1.2. Вимоги до роботи екзаменаційної комісії 8
1.3. Процес складання кваліфікаційного іспиту з політології 10

Розділ ІІ. Основні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра……12
2.1. Загальні положення…. 12
2.2. Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи бакалавра 14

2.3. Вимоги до автореферату кваліфікаційної роботи бакалавра 18
2.4. Етапи роботи над кваліфікаційною роботою бакалавра 19
2.5. Наукове керівництво виконанням роботи ..... .21
2.6. Правила оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра ..... .21
2.7. Захист кваліфікаційної роботи бакалавра 23
Додатки. 26
Додаток А. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи бакалавра 26
Додаток Б. Приклади оформлення бібліографічного опису в списку Використаних джерел……..…….27
Додаток В. Титульна сторінка обкладинки автореферату ..... .29
Додаток Г. Зворотній бік обкладинки автореферату 30
Додаток Д. Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт бакалавра..…… 31
Додаток Е. Зразок написання заяви на закріплення теми кваліфікаційної роботи бакалавра… 35
Додаток Ж. Завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра студенту 36
Використані джерела ..... **...38**

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені для студентів спеціальності *«Політологія»* та науково-педагогічних працівників, які викладають фахові дисципліни освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і керують написанням кваліфікаційних робіт бакалавра.

Метою рекомендацій є надання студентам необхідної методичної допомоги в організації раціональної та ефективної роботи по підготовці до кваліфікаційного іспиту та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра, а також поради щодо вибору теми, аналізу літератури, проведення дослідження, узагальнення та викладення матеріалу, вимоги щодо змісту, обсягу та оформлення робіт, підготовки їх до захисту перед Екзаменаційною комісією.

Підготовка кваліфікаційної роботи бакалавра передбачає формування наступних фахових компетентностей за освітньою програмою 2018 р:

ЗК-01	**Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.** Здатність до аналізу, синтезу й узагальнення інформації; властивість сприймати ситуацію глобально, знаходити причини і альтернативи; здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних та концептах хиби й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації; прагнення до оптимальних рішень та ясності умовиводів.
ЗК-03	**Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.** Здатність використовувати (як усно, так і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні, володіння навичками підготовки службових документів і ведення ділового листування українською мовою.
ЗК-07	**Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.** Уміння поєднувати знання різних методів наукового та політологічного дослідження і вміння їх використовувати у професійній діяльності; володіння методами і прийомами логічного аналізу, вміння працювати з інформаційними текстами і смисловими конструкціями, які містяться в них.
ФК-01	Ерудиція у сфері політології (науково-гуманітарний горизонт мислення). Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
ФК-02	Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології:

	фундаментальні знання з політичної теорії до розв'язання кількісних та якісних задач з аналізу політики та поточного політичного аналізу; ключові принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів; базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.
ФК-03	Вільне володіння базовим категорійно-понятєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки: теоретико-методологічна та категоріальна обізнаність загальнонаукових та спеціальних методів та дослідницьких підходів, розуміння етико-практичної значущості політичного знання; ключові політологічні поняття, теорії і методи аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту;
ФК-05	**Аналітично-текстологічна обізнаність.** Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів та інструментарію прикладного аналізу. Здатність реферування, рецензування, коментування та анотування першоджерел та дослідницької літератури з політичної проблематики, можливість застосовувати навички наукового редагування.
ФК-07	Стратегічний аналіз. Здатність формулювати пропозиції в стратегії проектів, використовуючи відповідні інструменти. Здатність управляти ресурсами у відповідності з цілями та планами робіт.
ФК-09	Навички в проектній діяльності. Навички у проектуванні науково-теоретичних розробок та політичних кампаній, організації виборчих процесів, консалтинговій діяльності.
ФК-12	Особиста ціннісно-вольова налаштованість. Раціональна організація та планування своєї діяльності, застосовування отриманих знань для формування власної професійної та життєвої стратегії.

Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра передбачає наступні результати навчання:

ПРН-01-з	Розуміння предметної області та базової специфіки професійної діяльності: - знання класичних і сучасних теорій політики; - знання основних принципів і підходів до аналізу структури політичних систем, класифікація політичних режимів, природи і сутності політичної та державної влади; - знання теорій походження та моделей держави; - знання структури і функцій системи державного управління.
ПРН-02-з	Знання на відповідному рівні загальну природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
ПРН-03-з	Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.
ПРН-04-з	Базові знання щодо ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
ПРН-02-у	Вільно володіти базовим професійним категорійно-понятєвим аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
ПРН-09-у	Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ПРН-10-у	Вільно спілкуватися англійською або іншою іноземною мовою у професійній комунікації.
ПРН-01-с	Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.
ПРН-03-с	Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.
ПРН-05-с	Працювати у професійних колективах, державних і недержавних організаціях.

Підготовка до кваліфікаційного іспиту передбачає формування наступних фахових компетентностей за освітньою програмою 2021 р.:

ЗК-01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК-03	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК-01	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.
СК-02	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
СК-3	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК-4	Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
СК-5	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
СК-6	Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК-7	Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
СК-9	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

Підготовка до кваліфікаційного іспиту передбачає отримання наступних результатів навчання:

РН-01	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
РН-03	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
РН-08	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
РН-09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН-10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
РН-11	Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
РН-12	Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
РН-13	Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
РН-14	Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
РН-15	Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
РН-16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

1.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація студента – це встановлення відповідності засвоєних студентами рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Нормативні форми Атестації (захист кваліфікаційної роботи бакалавра та/або екзамени) визначаються навчальним планом освітньої програми згідно з вимогами Стандарту вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» та Освітньо-професійної програми 052.00.01 «Політологія».

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Присутні особи можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра, здійснюється Екзаменаційною комісією (далі – ЕК), до складу обов'язково включаються представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до Положення Університету про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії.

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня фахових компетентностей, передбачених відповідним рівнем Національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійними програмами підготовки фахівців за спеціальністю.

Вимоги до змісту кваліфікаційних робіт бакалавра, програми випускних екзаменів та екзаменаційні матеріали розробляє кафедра політології з урахуванням вимог відповідного стандарту вищої освіти.

До Атестації допускаються студенти, які успішно виконали всі вимоги навчального плану зі спеціальності відповідного рівня вищої освіти (не мають академічної заборгованості, успішно пройшли попередній захист).

Мова роботи державної комісії – **українська.**

1.2. ВИМОГИ ДО РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

1. ЕК створюється як єдина для денної (стаціонарної), вечірньої, заочної (дистанційної) форм навчання та екстернату з кожної спеціальності.

ЕК перевіряє науково-теоретичну та практичну підготовку випускників, вирішує питання про присвоєння їм відповідного освітнього рівня (кваліфікації), видання державного документа про освіту (кваліфікацію), опрацьовує пропозиції щодо поліпшення якості освітньо-професійної підготовки фахівців у вищому навчальному закладі.

2. Робота ЕК проводиться у терміни, передбачені навчальними планами спеціальності «Політологія» Історико-філософського факультету Університету Грінченка. Графік роботи ЕК затверджується ректором.

3. Функціями та обов'язками ЕК є:

 Вирішення питань про присвоєння випускникам відповідної кваліфікації та видачу диплома;

 Вирішення питань про надання рекомендацій випускникам щодо провадження публікацій результатів наукових досліджень;

 Вирішення питань про надання випускникам за освітнім рівнем бакалавра рекомендацій до вступу в магістратуру;

 Розробка пропозицій щодо подальшого підвищення якості підготовки фахівців відповідного напряму.

Екзаменаційній комісії перед початком державних іспитів заступником декана Історико-філософського факультету подається зведена відомість про виконання студентами навчального плану і про отримані ними оцінки з теоретичних та прикладних дисциплін, курсових проєктів і робіт, практик.

Рішення ЕК про оцінку результатів захисту кваліфікаційних робіт бакалавра (складання випускного екзамену в усній формі), а також про видачу студентам дипломів (дипломів з відзнакою) голова ЕК оголошує студентам у день захисту (складання екзамену). Результати письмового випускного екзамену голова ЕК оголошує студентам після перевірки робіт, але не пізніше наступного дня.

Умовами, за якими ЕК може прийняти рішення про видачу студентові диплома з відзнакою, є:

 Всі оцінки з курсових робіт та практик, з яких робочим навчальним планом передбачено оцінювання, дорівнюють «А» за рейтинговою шкалою оцінювання (значення оцінки – «відмінно»);

 Відсоток підсумкових оцінок «А» за рейтинговою шкалою оцінювання (значення оцінки – «відмінно»), з усіх навчальних дисциплін, з яких робочим навчальним планом передбачено оцінювання, складає не менше ніж 75%, з інших навчальних дисциплін оцінка дорівнює «В» за рейтинговою шкалою оцінювання (значення оцінки – «дуже добре»);

 Студент захистив кваліфікаційну роботу бакалавра, склав випускні екзамени на оцінку «А» за рейтинговою шкалою оцінювання (значення оцінки – «відмінно»).

Перескладання студентами оцінок для підвищення результатів навчання не дозволяється.

Отримання студентом незадовільної оцінки на одному з випускних екзаменів не позбавляє його права продовжувати проходити наступні етапи Атестації.

Студент, який не захистив випускну роботу, або не склав випускний екзамен, або не з'явився на захист (випускний екзамен) без поважних причин, відраховується з університету як такий, що не пройшов Атестації.

Університет на підставі рішення Екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на освітньому рівні «бакалавр», відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

1.3. ПРОЦЕС СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ З ПОЛІТОЛОГІЇ

1.3.1. Підготовка студентів до складання комплексного кваліфікаційного іспиту

1. Комплексні кваліфікаційні іспити проводяться за ***білетами,*** складеними у повній відповідності до навчальних програм за методикою, визначеною вищим навчальним закладом.

2. Під час підготовки до державного іспиту студент використовує законодавчі та нормативні джерела щодо запропонованих питань, а також основну навчальну та науково-методичну літературу з дисциплін професійно-практичного спрямування .

1.3.2. Процедура складання комплексного іспиту з політології

Складання комплексних кваліфікаційних іспитів відбувається на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії та регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка».

Екзамен – це одна з форм підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу, що проводиться як контрольний захід з використанням різних форм (усної, письмової або комбінованої).

В Університеті екзамени проводяться у письмовій формі.

Бланки аркушів письмової відповіді, а також титульні аркуші зберігаються в навчальному відділі структурного підрозділу, працівники якого видають їх екзаменатору в необхідній кількості безпосередньо перед початком екзамену.

Бланки письмових робіт роздаються кожному студенту в аудиторії, де проводиться екзамен, про що студент ставить свій особистий підпис у відомості одержання-повернення письмової роботи. Письмові екзаменаційні роботи (у тому числі чернетки) виконуються на аркушах зі штампом структурного підрозділу. На аркушах не допускаються будь-які умовні позначки, які розкривають авторство роботи. Студент зазначає прізвище тільки у визначених для цього місцях.

Після закінчення роботи над завданнями екзамену студент здає письмову роботу разом із завданням, про що розписується у відомості одержання-повернення письмової роботи, а екзаменатори зобов’язані перевірити правильність оформлення титульного аркуша письмової роботи.

Після закінчення іспиту екзаменатор передає усі екзаменаційні роботи співробітнику навчального відділу структурного підрозділу.

Співробітник навчального відділу структурного підрозділу проводить шифрування письмових робіт, для чого проставляється цифровий або інший умовний шифр на титульному аркуші та на кожному аркуші письмової відповіді. У випадках, коли під час шифрування письмових екзаменаційних робіт виявлено роботу, на якій є особливі позначки, що можуть розкрити її авторство, робота не шифрується і таку роботу, крім екзаменатора, додатково перевіряє завідувач кафедри. Рішення про проведення екзамену в усній формі приймається

методичною радою Історико-філософського факультету.

Процедура захисту включає:

- Підготовку студента по запропонованих питаннях;
- Відповідь студента;
- Запитання членів кваліфікаційної комісії до студента.

Час підготовки до виступу на кваліфікаційному іспиті – 30 хвилин. До виступу студент готує стислу доповідь, в якій слід коротко викласти основні положення щодо запропонованих питань. Регламент доповіді – 10–15 хвилин.

Виступ студента та питання членів державної комісії фіксуються у протоколі ЕК.

Використання студентом під час екзамену матеріалів, не передбачених програмою екзамену і не дозволених екзаменатором, не допускається. Екзаменаційні матеріали затверджуються на засіданні кафедри (циклової комісії) та підписуються завідувачем кафедри (головою циклової комісії) не пізніше ніж за два тижні до проведення екзамену.

Екзаменаційні матеріали мають відповідати програмі курсу і бути розроблені на компетентнісних засадах із визначеними критеріями оцінювання, розподілом балів за окремі компоненти при поєднанні різних форм проведення екзамену. Студентам повідомляється орієнтовний перелік питань, які виносяться на екзамен та критерії оцінювання.

Всі засідання ЕК протоколюються. У *протоколи* вносяться оцінки, одержані на іспиті, записуються питання, що ставились, особливі думки членів комісії, вказується здобутий освітній рівень (кваліфікація), а також, який державний документ про освіту (кваліфікацію) (з відзнакою чи без відзнаки) видається студенту-випускнику, що закінчив вищий навчальний заклад.

Протоколи підписують голова та члени державної комісії, які брали участь у засіданні. Книга протоколів зберігається у вищому навчальному закладі.

Після закінчення роботи державної комісії голова комісії складає *звіт* і подає його ректору вищого навчального закладу. У звіті голови державної комісії відображується аналіз рівня підготовки випускників, характеристика знань студентів, виявлених на державних іспитах, недоліки в підготовці з окремих дисциплін, даються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу. Звіт голови державної комісії обговорюється на засіданні вченої ради Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Студент, який при складанні комплексного кваліфікаційного іспиту отримав незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу і йому видається *академічна довідка*.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

2.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота бакалавра – це самостійне навчально-наукове завдання дослідницького характеру, яке виконує студент на завершальному етапі фахової підготовки за освітнім ступенем бакалавра і є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних, соціальних та виробничих завдань. Наукові керівники кваліфікаційних робіт бакалавра призначаються з-поміж висококваліфікованих педагогічних або науково-педагогічних працівників Університету, які мають науковий ступінь і/або вчене звання.

Основними завданнями виконання кваліфікаційної роботи бакалавра є:

 Закріплення та поглиблення теоретичних знань та набуття умінь самостійного вирішення конкретних завдань галузі;

 Розвиток умінь студента самостійно систематизувати та аналізувати літературу з теми, оволодіння методикою досліджень узагальнень та логічного викладу матеріалу;

 Здатність до використання методів інформаційно-аналітичного дослідження.

В кваліфікаційній роботі бакалавра студент повинен:

 Показати якісний теоретичний рівень щодо комплексного аналізу обраної наукової проблеми, здатність до критичного осмислення різних наукових підходів щодо означеної проблеми;

 Обґрунтувати актуальність теми, відповідність її сучасному стану розвитку науки, практичним завданням галузі;

 Уміти критично аналізувати дисертаційні дослідження, монографічні та періодичні видання з теми, узагальнювати матеріали діяльності підприємств і організацій, робити аналітичні висновки і пропозиції;

 Дати характеристику історії досліджуваної проблеми;

 Показати уміння та навички в проведенні експерименту та прогностичного аналізу;

 Уміти узагальнювати результати, формулювати висновки та аргументації, обґрунтувати практичні рекомендації.

Загальними вимогами до кваліфікаційної роботи бакалавра є:

 Цільова спрямованість;

 Чітка побудова та логічна послідовність викладу матеріалу;

 Глибина дослідження і повнота висвітлення питань;

 Переконливість аргументацій;

 Стислість і точність формулювань;

 Конкретність викладу результатів роботи;

 Доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій;
 Грамотне оформлення.

При написанні кваліфікаційної роботи бакалавра студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

У тексті кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно стисло, логічно та аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів та бездоказових тверджень.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна бути виконана державною (українською) мовою.

До захисту кваліфікаційних робіт бакалавра допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану, пройшли і захистили всі види практик, передбачених навчальним планом, подали в установлений термін кваліфікаційну роботу бакалавра, позитивний відгук наукового керівника та рецензію від провідної організації (за профілем практичної спрямованості кваліфікаційної роботи бакалавра).

2.2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

2.2.1. Текст кваліфікаційної роботи бакалавра має містити*:*

- Титульний аркуш;
- Зміст;
- Перелік умовних позначень (при необхідності);
- Вступ;
- Основну частину;
- Загальні висновки;
- Список використаних джерел;
- Додатки (при необхідності).

2.2.2. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи бакалавра

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи бакалавра містить (*Додаток А*):

- найменування вищого навчального закладу, де виконана кваліфікаційна робота бакалавра;
- назва кваліфікаційної роботи бакалавра; індекс УДК;
- прізвище, ім'я, по батькові автора; група, курс, спеціальність;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто і рік.

2.2.3. Зміст

Зміст подають на початку наукової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури тощо.

2.2.4. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за необхідності).

Якщо в науковій роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Не варто створювати власних скорочень, якщо в цьому немає необхідності, а також вказувати ті скорочення, що не є визначальними для розкриття змісту кваліфікаційної роботи бакалавра.

2.2.5. Вступ

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, дається характеристика сучасного стану досліджуваної проблеми, визначається мета кваліфікаційної роботи бакалавра й завдання, вказується предмет та об'єкт дослідження, визначаються методи дослідження, його теоретичне та практичне значення.

У вступі варто вказати апробацію дослідження, структуру роботи та перелік ключових термінів. Рекомендований обсяг вступу – 2,5–3 сторінки тексту.

Загальну характеристику кваліфікаційної роботи бакалавра у Вступі подають в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми дослідження: Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) стисло і конкретно обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку політологічної системи знання, в контексті розбудови України. Визначення актуальності дослідження – це авторська праця студента, тому посилання на цитати не наводять. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Рекомендований обсяг – 1–1, 2 сторінки тексту.

Мета і завдання дослідження: Формулюють мету роботи та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. ***Мета*** розкриває зміст тематики дослідження, і має бути логічно взаємопов’язаною з темою кваліфікаційної роботи бакалавра.

Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних завдань, як:

- Обґрунтування теоретичних засад дослідження;
- Аналіз історичних аспектів розвитку проблемного питання наукового дослідження;
- Обґрунтування системи заходів щодо вирішення проблеми;
- Визначення подальших перспектив розвитку досліджуваного питання;
- Розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження в практиці відповідних установ і організацій;
- Характеристика питання охорони праці в контексті досліджуваної проблеми.

Завдання дослідження будуються у відповідній логічній послідовності відповідно до змісту кваліфікаційної роботи бакалавра. Рекомендована кількість завдань для кваліфікаційної роботи бакалавра – шість.

Об’єкт, предмет дослідження:

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. ***Предмет дослідження*** міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи бакалавра, визначеної на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження*:* Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети.

Метод теоретичного дослідження – це сукупність прийомів та операцій, за допомогою яких здійснюється та чи інша конкретна практична або теоретична діяльність. У кваліфікаційній роботі бакалавра необхідно детально розписати, де, на якому етапі наукового дослідження використовувався той чи інший науковий метод. Перераховувати методи треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору

саме цих методів. Рекомендований обсяг – 0,5 сторінки тексту.

Теоретичне значення дослідження полягає у можливості його подальшого використання як теоретичної основи для комплексних наукових досліджень у означеній галузі.

Практичне значення одержаних результатів

У кваліфікаційній роботі бакалавра, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи бакалавра

Вказується, на яких наукових конференціях оприлюднено результати досліджень, викладених у кваліфікаційній роботі бакалавра.

Структура роботи містить кількість розділів, підрозділів роботи, її загальний кількісний обсяг; кількість позицій списку використаних джерел, кількість додатків та обсяг сторінок, на яких вони вміщені.

Ключові терміни подаються в лапках через кому без подальшого визначення (не менше восьми).

2.2.6. Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу передує *передмова* з коротким описом обраного напряму й обґрунтуванням застосованих методів досліджень та вказівкою ключових термінів. *Основна частина* роботи повинна мати чітку логічну структуру і, як правило, поділяється на 3 розділи. Кожний розділ починають з нової сторінки. Перший, зазвичай, присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми. Обов’язковою складовою першого розділу є аналітичний огляд літератури, в якому студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, здобувач повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Кожне анотоване джерело повинне містити посилання на відповідну позицію в списку використаних джерел (за зразком – [1], [5], [13] тощо.). Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Анотований огляд літератури повинен містити аналіз не менше 20–30 джерел, представлених у списку літератури.

Другий розділ присвячується аналізу стану об'єкту дослідження, третій розділ повинен містити рекомендації та пропозиції щодо її вирішення та перспективи подальших досліджень.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Усі розділи повинні бути логічно пов'язані між собою. На початку кожного підрозділу студент зазначає конкретне завдання, яке потребує подальшого розгляду, вказує дослідників, чиї праці стали основою для наукового аналізу. У тексті роботи обов’язково має бути представлений аналіз різних позицій дослідників, визначені найбільш проблематичні дискутивні питання, зазначений авторський підхід до означеної проблеми. При визначенні понятійного апарату дослідження бажано використовувати трактування термінів, представлене у законодавчій та нормативній базі щодо даної галузі знань, а також у енциклопедичних та довідкових виданнях. У кінці підрозділу зазначаються короткі висновки із досліджуваного теоретичного матеріалу.

У кінці кожного розділу формулюють ***Висновки до розділу*** зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць. Висновки мають бути чіткі, змістовні, логічні, відповідати завданням, поставленим на початку розділу, нести наукову новизну чи особисту думку автора до вже відомого матеріалу як результату проведеного дослідження.

2.2.7. Висновки

Заключна частина роботи – висновки – це коротке резюме з усього змісту кваліфікаційної роботи бакалавра, де викладають найбільш важливі наукові та практичні результати, що отримані в процесі роботи над обраною темою, та формулюють рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. Вони починаються з визначення актуальності наукової задачі або проблеми, за вирішення якої студент претендує на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра. Висновки логічно пов’язані із завданнями дослідження і мають відповідну до завдань нумерацію. Обсяг заключної частини – 2,5–3 сторінки.

2.2.8. Список використаних джерел

У Списку використаних джерел (*Додаток Б*) слід розміщувати всі текстові та електронні джерела за алфавітом. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної справи.

2.2.9. Додатки

За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття наукової роботи: таблиці допоміжних цифрових даних, схеми чи ілюстрації допоміжного характеру.

На всі таблиці, схеми чи нормативні документи, зазначені у Додатках, мають бути посилання на джерела: *Цитовано за*: *[8, С.24]*. Якщо схеми чи таблиці, представлені у Додатках, є авторськими, необхідно зазначити: [*складено автором*].

2.3. ВИМОГИ ДО АВТОРЕФЕРАТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

2.3.1. Загальні вимоги до автореферату

Написання автореферату – заключний етап виконання кваліфікаційної роботи бакалавра перед поданням її до захисту. Призначення автореферату – ознайомлення комісії по захисту кваліфікаційних робіт бакалавра з методикою дослідження, фактичними результатами й основними висновками. Автореферат друкують **державною (українською) мовою**.

Автореферат має досить ґрунтовно розкривати зміст кваліфікаційної роботи бакалавра, в ньому не повинно бути надмірних подробиць, а також інформації, якої немає в кваліфікаційній роботі бакалавра.

2.3.2. Структура автореферату

Структурно автореферат складається ***із загальної характеристики роботи***, ***основного змісту***, ***висновків***, ***списку опублікованих автором праць за темою кваліфікаційної роботи бакалавра*** й ***анотацій*** українською та іноземною (англійською) мовами.

Суть автореферату полягає у точній відповідності змістові кваліфікаційної роботи бакалавра, а його зміст дає повне уявлення про наукову цінність і практичну значущість кваліфікаційної роботи бакалавра.

Загальна характеристика роботи, що подається в авторефераті, має відповідати наведеним у вступі до кваліфікаційної роботи бакалавра її кваліфікаційним ознакам. Вказують структуру кваліфікаційної роботи бакалавра, наявність вступу, певної кількості розділів, додатків, повний обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра в сторінках, а також обсяг, що займають ілюстрації, таблиці, додатки (із зазначенням їх кількості), список використаних літературних джерел (із зазначенням кількості найменувань). Вступ до кваліфікаційної роботи бакалавра має бути ідентичний вступу у її рефераті.

Основна частина дає більш повне уявлення про її зміст і побудову. В основній частині стисло викладається сутність кваліфікаційної роботи бакалавра за розділами, вона має дати повне і переконливе уявлення про виконану роботу. У цій частині автореферату важливо показати, як були отримані результати, продемонструвати хід дослідження, викласти сутність використаних методів, описати основні етапи дослідження, висновки та кінцеві результати.

Висновки складають стислу інформацію про підсумки виконаної роботи, яка повинна відповідати загальним висновкам кваліфікаційної роботи бакалавра. Кожен висновок роботи треба формулювати чітко, конкретно (однозначно). Формулювання віддзеркалює суть і новизну зробленого.

Список опублікованих праць за темою кваліфікаційної роботи бакалавра (за їх наявності) подають відповідно до вимог міждержавного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

2.3.3. Анотації

На останніх сторінках автореферату розміщують анотації українською та англійською мовами – обсягом до 1200 друкованих знаків – ідентичного змісту

інформація про основні ідеї та висновки кваліфікаційної роботи бакалавра. Анотації складаються за формою, яка має такий зміст: *Прізвище та ініціали студента; назва кваліфікаційної роботи бакалавра; установа, де відбудеться захист; місто, рік; основні ідеї, результати та висновки кваліфікаційної роботи бакалавра.*

Після кожної анотації наводять ключові слова відповідною мовою (не менше восьми).

2.3.4. Оформлення автореферату

За обсягом автореферат містить 12 сторінок машинописного тексту, (Times New Roman,14 кегль, одинарний інтервал)

На лицьовій стороні обкладинки автореферату подаються (*Додаток В*):

 Назва вищого навчального закладу;
 Індекс УДК;
 Прізвище, ім'я, по батькові студента;
 Назва кваліфікаційної роботи бакалавра;
 Шифр і найменування спеціальності;
 Підзаголовок «Автореферат кваліфікаційної роботи бакалавра на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра політології»;
 Місто, рік.

На зворотному боці обкладинки автореферату вказується (*Додаток Г*):

 Організаційна структура ВНЗ, в якій виконана кваліфікаційна робота бакалавра;
 Науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали наукового керівника, його місце роботи та посада;
 Науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали рецензента, його місце роботи та посаду;
 Дата, час проведення захисту.

Номери сторінок проставляються у правому верхньому кутку сторінки.

2.4. ЕТАПИ РОБОТИ НАД КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ БАКАЛАВРА

Весь процес роботи над дослідженням поділяється на три основні етапи:

 Підготовчий;
 Етап роботи над змістом;
 Заключний етап.

Підготовчий етап розпочинається з вибору теми кваліфікаційної роботи бакалавра, її осмислення та обґрунтування актуальності. Студенту надається право обрати тему кваліфікаційної роботи бакалавра, визначену кафедрою політології (*Додаток Д*), або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки. Вибір теми студент здійснює з науковим керівником, враховуючи особисті попередні напрацювання та зацікавленість певною проблемою. Підхід до вибору теми повинен бути творчим і охоплювати актуальну проблематику сьогодення, ґрунтуватися на раніше виконаних дослідженнях, які знайшли відображення в курсових роботах, рефератах та доповідях на наукових

студентських конференціях.

Студент має право на самостійний вибір теми. Він повинен написати заяву на ім'я завідувача кафедри (*Додаток Е*), в якій обґрунтовує вибір теми, формулює назву, і вказує ПІБ наукового керівника роботи. Запропонована тема обов'язково обговорюється на засіданні кафедри політології і, за умови позитивного рішення, затверджується як тема кваліфікаційної роботи бакалавра.

У випадку необхідності зміни чи уточнення теми кваліфікаційної роботи бакалавра, затвердженої наказом по ВНЗ, студентом пишеться заява на ім'я декана Історико-філософського факультету з відповідним погодженням завідувача кафедри. Термін написання заяви – не пізніше, ніж за 2 місяці до захисту.

Схема написання та оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра:

- Вибір теми та її обґрунтування;
- Підбір та вивчення літератури з теми;
- З'ясування об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження;
- Складання плану роботи та узгодження його з керівником;
- Викладення тексту роботи відповідно до її структури;
- Формулювання висновків;
- Написання вступу та огляду використаних джерел;
- Літературне редагування.

В процесі виконання кваліфікаційної роботи бакалавра студент дотримується графіку консультацій, узгоджених з науковим керівником, затверджених завідувачем кафедри політології та викладених у **завданнях на кваліфікаційну роботу бакалавра** (*Додаток Ж).*

Зброшурована кваліфікаційна робота бакалавра та її електронна версія подаються студентом завідувачу випускаючої кафедри, який приймає остаточне рішення щодо її допуску до захисту в Екзаменаційній комісії з захисту кваліфікаційних робіт бакалавра, про що робить відповідну позначку.

Допуск студента до захисту кваліфікаційної роботи бакалавра здійснює кафедра політології за результатами попереднього захисту, засвідчуючи це у протоколі засідання кафедри. Терміни проведення попереднього захисту кваліфікаційних робіт бакалавра плануються не пізніше ніж за один місць до захисту. Графік затверджується завідувачем випускової кафедри і оголошується студентам.

Перед захистом кваліфікаційні роботи бакалавра проходять обов'язкову перевірку на плагіат. Роботи, виконані не самостійно, а також ті, що не пройшли перевірку або мають понад 25% неоригінального тексту, до захисту не допускаються.

Після одержання допуску до захисту студент отримує на випускаючій кафедрі направлення на зовнішнє рецензування. Зовнішній рецензент ретельно ознайомлюється з кваліфікаційною роботою бакалавра та складає рецензію. Відгук наукового керівника та зовнішню рецензію студент подає разом зі зброшурованою кваліфікаційною роботою бакалавра.

2.5. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО ВИКОНАННЯМ РОБОТИ

Для керівництва кваліфікаційною роботою бакалавра за студентом закріплюється науковий керівник. Керівниками кваліфікаційних робіт бакалавра призначаються професори та доценти кафедри політології Університету.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра студенти можуть консультуватися з викладачами інших кафедр ВНЗ, вченими інших навчальних і науково-дослідних установ, провідними спеціалістами різних галузей. При наявності офіційного консультанта, призначеного випускаючою кафедрою, титульний аркуш кваліфікаційної роботи бакалавра повинен містити дані про звання, місце роботи, посаду консультанта та його підпис.

Основні функції наукового керівника:

- Допомога студенту в остаточному виборі і формулюванні теми кваліфікаційної роботи бакалавра, розробці її концепції та структури;
- Поради щодо вибору літератури, спеціальних джерел, обробки та використанню матеріалів;
- Консультації щодо змісту кваліфікаційної роботи бакалавра;
- Контроль за своєчасним виконанням кваліфікаційної роботи бакалавра;
- Написання відгуку про кваліфікаційну роботу бакалавра.

2.6. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

2.6.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційну роботу бакалавра друкують за допомогою комп'ютера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали. Можна також використати папір форматів у межах від 203х288 до 210х297 мм і подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра

(на період дії воєнного стану в Україні)

повинен становити 20–70 сторінок машинописного тексту (список використаних джерел та додатки до загальної нумерації не включаються). Текст кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше 20 мм, правий – не менше 10 мм, верхній – не менше 20 мм, нижній – не менше 20 мм.

У разі неможливості підготовки тексту бакалаврської роботи в текстовому редакторі із використаннм ПК, можливе подання роботи у рукописному вигляді.

Шрифт друку (Times New Roman, 14 кегль) повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту кваліфікаційної роботи бакалавра повинна бути однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра поділяють на розділи та підрозділи (в ідеалі – 3 розділи (по 2 – 3 підрозділи) основного тексту.

Заголовки структурних частин наукової роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім

першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з

абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервалам.

Кожен новий розділ кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно починати з нової сторінки, підрозділи подають у продовження загального тексту.

До загального обсягу кваліфікаційної роботи бакалавра не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

2.6.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи бакалавра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

2.6.3. Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці, розмір яких не перевищує 0,3 формату А4, можливо подавати в кваліфікаційній роботі бакалавра безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках з відповідними посиланнями на них по тексту. Схеми, креслення чи таблиці, які не є авторськими, мають містити посилання на відповідне джерело. Наприклад*.: Цитовано за [8, С. 24]*

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення.

2.6.4. Посилання

Під час підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра студент повинен надавати посилання на джерела, матеріали (україномовні, англомовні, або видані мовами країн ЄС), повністю виключаючи російськомовні та видані до 1991 р.).

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, на які дано посилання в кваліфікаційній роботі бакалавра. Посилання в тексті кваліфікаційної роботи бакалавра на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділивши двома квадратними дужками, зі вказівкою сторінок, наприклад, «... у праці [8, С. 24]», (варто врахувати, що посилання має бути не більше, ніж на 2 сторінки).

У кваліфікаційній роботі бакалавра при зазначенні наукової дискусії з

певного проблемного питання варто при цитуванні зазначати також авторів зазначених наукових позицій (напр..: «як зазначає науковець М.Іваненко…»). Цитати з одного джерела можуть послідовно розміщуватись не більше, ніж на 2-х сторінках.

2.6.5. Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. У списку використаних джерел спочатку зазначається законодавча та нормативна база дослідження (розміщення систематично-алфавітне), потім інші джерела у алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Електронні видання подаються у загальному алфавітному порядку з обов'язковою вказівкою автора та назви цитованої роботи.

Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Зразки бібліографічного опису наведені у *Додатку Б*.

Внесення російськомовних джерел до списку не допускається.

2.6.6. Додатки

Додатки оформлюють як продовження наукової роботи після тексту.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. У правому верхньому кутку рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «**Додаток**» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки. Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1. 2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А. 1) – перша формула додатка А.

2.7. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

2.7.1 Підготовка студентів до захисту

До захисту студент готує стислу доповідь, в якій слід коротко викласти основні результати дослідження. Регламент доповіді – 15–20 хвилин (15 – виступ, 5 – відповіді на питання). На підкріплення доповіді можливо розробляти наочні матеріали (4–6 сторінок з найважливішими рисунками та таблицями).

Відгук наукового керівника (*Додаток В*) кваліфікаційної роботи бакалавра пишеться у довільній формі з урахуванням:

- Актуальності теми;
- Наукового і практичного значення роботи;
- Ступеня самостійності у виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра;
- Новизни та оригінальності використання літератури;

 Логічності;
 Аргументованості змісту;
 Відповідності професійній спрямованості випускника.

Науково-педагогічний працівник з науковим ступенем та/або вченим званням надає рецензію на кваліфікаційну роботу бакалавра, в якій висвітлює позитиви проведеної роботи, звертає увагу на оформлення та її можливі недоліки.

Перед захистом доцільно ретельно прочитати зовнішню рецензію, особливу увагу звернути на висловлені рецензентом зауваження і підготувати аргументовані відповіді.

2.7.2. Процедура захисту

Захист кваліфікаційної роботи бакалавра відбувається на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії та регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка».

Процедура захисту включає:

 Доповідь студента про зміст роботи;
 Запитання до автора;
 Оголошення відгуку наукового керівника або його виступ (для кваліфікаційної роботи бакалавра й рецензента);
 Відповіді студента на запитання членів ЕК;
 Заключне слово студента;
 Рішення комісії про оцінку роботи.

Захист кваліфікаційної роботи бакалавра фіксується у протоколі ЕК.

У своїй ***доповіді*** студент висвітлює такі питання:

 Актуальність теми дослідження;
 Мету та завдання;
 Об'єкт та предмет дослідження;
 Методи дослідження;
 Основні теоретичні положення та їх підтвердження в процесі експериментального дослідження.

Під час захисту кваліфікаційної роботи бакалавра студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також у виступах на захисті.

Після виступу студента оголошується відгук наукового керівника і зовнішня рецензія. Потім студент має відповісти на запитання членів ЕК та присутніх.

Після закінчення процедури захисту ЕК на закритому засіданні обговорює результати захисту кваліфікаційних робіт бакалавра, оцінює їх з урахуванням складання державних екзаменів і приймає рішення про присвоєння студенту відповідної кваліфікації. Результати захисту кваліфікаційної роботи бакалавра та складання державних екзаменів визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно». Рішення ЕК про оцінку результатів захисту кваліфікаційних робіт бакалавра, а також про видачу студентам дипломів

(дипломів з відзнакою) голова ЕК оголошує студентам у день захисту (складання екзамену). Результати письмового випускного екзамену голова ЕК оголошує студентам після перевірки робіт, але не пізніше наступного дня.

Університет на підставі рішення Екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи бакалавра

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра політології

Допущено до захисту
Зав. кафедри_____
«__»_____20_р.

УДК _____

Кваліфікаційна робота бакалавра

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність: 052 «Політологія»

прізвище, ім'я, по батькові
курс, група, факультет

_____
підпис

Науковий керівник
прізвище, ім'я, по батькові,
науковий ступінь, вчене звання

_____
підпис

Київ 202_

ДОДАТОК Б

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел

Законодавчі та нормативні документи

Про видавничу справу: Закон України за станом на 20 берез. 2004 р. / Верховна Рада України. Київ : Парлам. вид–во, 2004. 17 с.

ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

Книги

Один автор:

Макарова М. В. Електронна комерція : посіб. Київ : Академія, 2002. 272 с.

Два автори:

Кушнаренко Н. М., Укдалова В. К. Наукова обробка документів : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 223с.

Три автори:

Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик–менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.

Чотири та більше авторів:

Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / Азаренкова Г. М. та ін. Київ : УБС НБУ. 406 с.

Окремий том багатотомного видання

Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибрані твори. Київ : Рад. шк., 1986 .Т. 1. 480 с.

Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.

Стаття з енциклопедичного видання

Енциклопедія історії України: у 10 т./ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін.; НАН історії України, Ін–т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т 9. С. 36 – 37.

Колективний автор

Менеджмент у XXI сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун–т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.

Конференції

Анциперова І. І. Історико–правовий аспект акту про бюджет. Дослідженняпроблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. Всеукр. наук. –практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134 –

137.

Збірка

Україна – сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с.

Дисертація

Іваненко О. М. Релігійна інтернет–комунікація у сучасному глобалізованому суспільстві: дис. д–ра філос. наук : 09.00.11. Київ, 2017. 424 с.

Автореферат дисертації

Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.

Статті із періодичного видання

Россоха В. В. Соціально–економічні аспекти використання господарського комплексу Державної кримінально–виконавчої служби. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 8, С. 69–75.

Добровольська В. Діяльність органів управління культурою як об'єкт керування документацією. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 4. С. 18–20

Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347. *Освіта*. 2002. 24 квіт. С. 2–4

Архівний документ

Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ академії в 1929 – 1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. Спр. 1686. 30 арк.

Електронні ресурси

Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254к/96–ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:http//zacon2.rada.gov.ua/laws/show (дата звернення: 08.02.2020).

Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016–09–07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2020).

ДОДАТОК В

Титульна сторінка обкладинки автореферату

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра політології

Прізвище, ім'я, по батькові

УДК _____
(індекс)

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність: 052 «Політологія»

Місто – рік

ДОДАТОК Г

Зворотний бік обкладинки автореферату

Кваліфікаційною роботою бакалавра є рукопис
Робота виконана на кафедрі політології Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Рецензент:_____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Захист відбудеться «___»_____202____ р. о_____ годині на кафедрі політології Історико-філософського факультету Київського університету імені Бо-риса Грінченка

ДОДАТОК Д

Орієнтовний перелік тем кваліфікаційних робіт бакалавра:

1. «Сірі гібридні режими»: види та особливості еволюції.
2. Анексія як вид політичної агресії: зміст, методи, приклади, аналіз, наслідки.
3. Громадянське суспільство у процесі політичної модернізації сучасної України.
4. Демократичний режим і громадянське суспільство: механізм взаємодії.
5. Децентралізація: оптимальна модель для України.
6. Джерела фінансування діяльності політичних партій.
7. Екстремістські ідеології в політиці та практичній діяльності політичних партій.
8. Пандемія COVID-19 як тригер політичних змін.
9. Етапи трансформації інституту президентства в Україні.
10. Ефективність інституту старости в ОТГ.
11. Звітування політичних партій як інструмент прозорості в українській політиці.
12. Імідж політичного лідера: політологічні аспекти формування та збереження.
13. Іміджеві аспекти взаємодії регіональних та правлячих еліт.
14. Інститут президентства як виклик авторитаризму (на прикладі країн колишнього СРСР).
15. Інформаційна війна як вид політичних технологій.
16. Інформаційна політика в умовах політичних конфліктів.
17. Інформаційна політика держави в умовах глобалізації.
18. Інформаційні війни: політологічний аспект.
19. Класократична модель української державності В’ячеслава Липинського.
20. Клерикалізм як ідейна основа політичних партій релігійного спрямування.
21. Консервативна доктрина В’ячеслава Липинського у контексті європейської суспільно-політичної думки.
22. Консоціальні демократичні системи та їх ознаки.
23. Концепт «політична воля» в українській науковій та суспільно-політичній традиції.
24. Концепції електоральної поведінки: політологічний аналіз.
25. Концепція «колектократії» В. Винниченка.
26. Корупція як соціально-політичне явище: сутнісні ознаки та механізми подолання в сучасній Україні.
27. Лобіювання як інструмент публічного врядування: зарубіжний досвід.
28. Маніпулювання як основа політичних технологій.
29. Маніпулятивні технології у виборчих кампаніях України.
30. Метод моделювання політичних ситуацій і процесів.
31. Методи застосування результатів аналізу політичних процесів.

32. Механізми регламентації участі груп інтересів у законотворчому процесі: європейський досвід і практика України.
33. Місце політичної експертизи у системі прикладної політології.
34. Місцеві ініціативи та громадські слухання.
35. Наукові розвідки подальшого розвитку держав у постпандемічний період.
36. Науково-теоретичні основи політичного прогнозування.
37. Націократична концепція в українській політичній думці.
38. Невизнані державні утворення у контексті загроз міжнародній безпеці: політико-правовий аналіз.
39. Нейролінгвістичне програмування як політична технологія: моральний аспект та результативність застосування.
40. Об'єктивні та суб'єктивні фактори встановлення політичного режиму.
41. Одно- та двопалатні парламенти у політичних системах країн ЄС: порівняльний аналіз.
42. Особливості Європейської політики сусідства: переваги та недоліки.
43. Особливості застосування політтехнологій.
44. Особливості організаційної та ідеологічної структури політичних партій України.
45. Особливості психологічного впливу партій на електорат.
46. Особливості реалізації делегованих повноважень сільським радам.
47. Особливості розвитку демократії в сучасній Україні.
48. Партійні системи на локальному рівні.
49. Політика ЄС з протидії політичній пропаганді.
50. Політична експертиза в Україні: специфіка, проблеми та виклики.
51. Політична модернізація країн Сходу на прикладі Японії, Індії, Туреччини, Південної Кореї.
52. Політична опозиція в Україні: проблеми унормування та ефективного функціонування.
53. Політична реклама в Україні: тенденції розвитку.
54. Політичне прогнозування в сучасних політичних умовах України.
55. Політичний перформанс: світовий та український досвід.
56. Політичний режим Російської Федерації: атрибутивні характеристики та політологічний аналіз.
57. Політичний режим та державний устрій сучасної Білорусі.
58. Політичні кризи в Україні: причини, актори та шляхи розв’язання.
59. Політичні методи і способи боротьби за владу в сучасних європейських державах.
60. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи.
61. Порівняльний аналіз сучасних моделей демократичних режимів.
62. Порівняльний аналіз типологій демократичних систем.
63. Порядок взаємовідносин політичних партій з іншими громадськими об’єднаннями.
64. Принцип поділу влади в контексті становлення сучасної української держави.

65. Проблема достовірності політичної експертизи в авторитарних режимах.
66. Проблеми адміністративно-територіального поділу сучасної України.
67. Проблеми формування української політичної культури в умовах посттоталітарної трансформації суспільства.
68. Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
69. Регламентація взаємовідносин політичних партій та уряду.
70. Репрезентація політичних сил України у виборчих кампаніях 2014–2019 рр.
71. Різновиди політологічного знання: аналітичне та експертне.
72. Розвиток електронної демократії в Україні та Польщі: порівняння шляхів еволюції та ефективності.
73. Роль ідеології в становленні демократичних політичних режимів.
74. Роль інституту президента у формуванні партійної системи України.
75. Роль політичних партій в реалізації гендерної політики в незалежній Україні.
76. Система та функції центральних органів виконавчої влади в Україні.
77. Соціальні-політичні перспективи інтеграційних процесів ОТГ.
78. Соціально-політичні чинники і наслідки міграційних процесів в Україні за часів незалежності.
79. Специфіка функціонування політичних партій в Україні.
80. Стильові тенденції американської політичної реклами XXI ст.: креативні новації.
81. Стратегії та тактики формування іміджу кандидата під час виборчої кампанії.
82. Структура політичних партій та способи їх організації.
83. Суб’єкти політичної експертизи**.**
84. Сутність та еволюція авторитарних режимів.
85. Сутність та основні засади концепції української державності В. Липинського.
86. Сучасний стан та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.
87. Сучасні кризові процеси в Європейському Союзі.
88. Сучасні політичні режими: сутність, еволюція, тенденції розвитку.
89. Сучасні технології політичної реклами.
90. Тенденції і перспективи зміни територіального устрою України.
91. Тенденції розвитку політики ЄС: виклики для України.
92. Технології інформаційного впливу на прийняття політичних рішень.
93. Типології політичних систем: сутність та основні підходи.
94. Типологія автономних утворень у складі сучасних демократичних держав.
95. Типологія політичного режиму України.
96. Транспарентність політичної влади як суспільний феномен.
97. Трансформація політично-ціннісних орієнтирів сучасного українського суспільства.

98. Участь громадськості у формуванні партійної політики: світові тенденції та український досвід.
99. Фінансування політичних об’єднань: досвід України та ЄС.
100. Формотворчі аспекти політичної свідомості українського суспільства.
101. Формування політичної ідентичності українців у процесі трансформації держави.
102. Характерні риси інституту президенства в Україні.

ДОДАТОК Е

Зразок написання заяви

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра політології

Завідувачу кафедри політології

_____
Прізвище Ім'я по-батькові
Студента_____
Прізвище Ім'я по-батькові

_____
Курс спеціальність група

Заява

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи бакалавра ***«Назва кваліфікаційної роботи бакалавра».***

„_____"_____202___р. _____ *Підпис*

_____

ДОДАТОК Ж

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра політології
рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність: 052 «Політологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри політології
«_»_____202___року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА
СТУДЕНТУ

_____
_____(прізвище, ім'я, по батькові)
1. Тема роботи_____
_____
_____
керівник проєкту (роботи)_____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом вищого навчального закладу від
"___"_____202__року №___
2. Строк подання студентом роботи_____
3. Вихідні дані до роботи_____
_____
_____
_____
4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)_
_____
_____
_____
_____
_____
_____
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
_____
_____
_____
_____
6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка

Студент _____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Керівник проєкту (роботи) _____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Освітньо–професійна програма 052.00.01 «Політологія» першого (бакалаврського) рівня. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/iff/2021/OPP_polit_IFF.pdf
2. Положення про академічну доброчесність науково–педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_2/naka z_898_26.12.2019.pdf (дата звернення: 27.12.2021)
3. Положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка. URL: https://fzfvs.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/ilid/ogolosenia/6kyki.pdf (дата звернення: 27.12.2021)
4. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у Київському університеті імені Бориса Грінченка. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.kmn/stvorennya_ekz_kom_58.pdf (дата звернення: 27.12.2021)
5. Про вищу освіту: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556–18#Text (дата звернення:26.12.2021)
6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації Наказ МОН України–від 12.01.2017 р. № 40. / Офіційний вісник України. 2017 р. № 20. ст. 576. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0155–17 (дата звернення: 26.12.2021)